

Slovenski dom

Stev. 112.

V Ljubljani, torek 16. maja 1939.

Leto IV

Prestolnica Slovenije pozdravlja kneza namestnika

Na meji in v Ljubljani je bil knezu namestniku Pavlu in kneginji Olgi prirejen prisrčen in navdušen sprejem ob vrnitvi iz Italije

Knez namestnik Pavle in kneginja Olga odzdravljata manifestacijam na ljubljanski postaji

Ljubljana, 16. maja.

Včeraj popoldne je Ljubljana z vso prisrčnostjo in priznanjem sprejela in pozdravila kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo, ki sta se vrnila z uradnega obiska v Italiji. Kraljevski visokanstvi sta v noči od nedelje na ponedeljek odpotovali iz Firenz po priručnem slovesu od italijanskega prestolonaslednika princa Piemontskega in princesse Piemontske. Na postaji so bili razen njih najvišji zastopniki političnih in vojaških oblasti ter častna četa italijanske vojske. Za slovo našemu namestniškemu paru je Firenza, umetniška prestolnica Italije, priredila čarobno razsvetljavo.

Včeraj ob 11 je dvorni vlak dospel na našo obmejno postajo Rakek, kjer je obmejno prebivalstvo kneza namestnika in kneginjo Olgo navdušeno pozdravilo, čeprav se je novica o prihodu razvedela šele jutraj. Postaja je bila okrašena z nešteto zastavami in pomladanskim cvetjem. Na postaji so kneževsko dvojico pozdravila poleg obmejnih oblasti zastopstva naših organizacij: Slovenskih fantov in deklet v krojih, člani prosvetnih društev v slovenskih narodnih nošah. Šolarji in pa prosvetna godba iz Dol. Logatec, ki je ob prihodu dvornega vlaka zaigrala državno himno.

Ban dr. Natlačen je po prihodu vlaka vstopil v salonski voz in kraljevina visokanstva izrekla dobrodošlico. Knez namestnik Pavle je izstopil ter sprejel pozdrave raznih zastopnikov, nato pa obšel čete slovenskih fantov in deklet. Kneginji Olgi je dekletce v narodni noši izročilo krasen šopek. Po kratkem postanku je dvorni vlak med navdušenim pozdravljanjem zbranega ljudstva odpeljal proti Ljubljani. Z dvornim vlakom se je peljal tudi ban dr. Natlačen, ki ga je knez namestnik povabil v dvorni salon.

Ljubljana je kneževski dvojici priredila opoludne veličasten, navdušen in spontan sprejem.

Tudi v Ljubljani se je pozno popoldne bliskovito raznesla novica, da se ob 12 iz Italije pripeljal knez namestnik Pavle s kneginjo Olgo. Razne domoljubne politične in mladinske naše organizacije so brž mobilizirale svoje članstvo tako, da so zastopstva organizacij, zlasti slovenskih fantov in deklet zasedla ves dolgi kolodvorski peron. Posebno svež vtis so delale narodne noše, ki so pri-

Ustanovitev nemško-jugoslovanskega društva v Berlinu

Berlin, 16. maja. o. Pod pokroviteljstvom drž. tajnika Körnerja se v Berlinu ustanavlja Nemško-jugoslovansko društvo, čigar častna predsednika bosta nemški športni vodja von Tschammer und Osten ter državni tajnik Keppler. Predsednik bo profesor dr. Meyer. V vodstvu društva bodo tudi najuglednejše osebnosti vseh uradnih ustanov, ki jih bo novo društvo zanimalo. Slovenska ustanovitev bo 19. in 20. maja. Udeležili se je bodo visoki zastopniki nemške države ter narodno socialistične stranke, razen tega pa številni častni gostje iz Jugoslavije. Društvo bo gojilo kulturne in gospodarske zveze med obema prijateljskima državama in sicer predvsem z osebnimi stiki odgovarjajočih osebnosti. Z ustanovitvijo hočejo nemški uradni krogi dati posebnega poudarka prijateljskemu razpoloženju Nemčije do Jugoslavije.

Nemški tisk spet napada Polake

Berlin, 16. maja. m. Zadnje čase so nemški časopisi prenehali z napadi na Poljake. Snočnje izdaje berlinskih časopisov so pa znova začele časopisni boj. Tako prinaša »Nachtausgabe« članek pod naslovom »Vsakodnevni poljski zločini in napadi na Nemce«, poročilo o napadih na člane nemške narodne manjšine na Poljskem. Po poročilih tega lista je v soboto dvajset Poljakov poskušalo vdreti v prostore nemškega »Kulturbund« v Katovicah. Napadalcu so razbili okna klubskih prostorov. List poroča tudi, da je okraj v vseh mestih v vzhodni Gornji Šleziji prišlo do manifestacij proti Nemcem.

nesle s seboj obilo cvetja, in pa častna četa slovenskih fantov v krojih s svojo zastavo na čelu. Na postaji sta bili poštarica in železničarka godba. Ko je dvorni vlak pripeljal na postajo, so se zastave naših organizacij, — kakih 30 po številu, sklonile ob zvokih državne himne, zbrano ljudstvo, zlasti mladina pa je z navdušenim vzklikanjem in mahanjem dajala izraza svojemu veselju nad svidenjem s kneževsko dvojico, ki uživa v Sloveniji še posebno ljubezen in spoštovanje vsega našega ljudstva.

Takoj po prihodu vlaka sta knez namestnik Pavle — v generalski uniformi — in kneginja Olga izstopila med burnim pozdravljanjem in med cvetjem, ki je letelo od vseh strani nanju. Gospe dr. Natlačenova, županja dr. Adlešičeva in Guerini-Meraldijska so kneginji Olgi povrsti izročile prelepe šopke cvetja, prve tulipane, druga kale, tretja pa šmarnice. Nato so kneževski par pozdravili župan dr. Adlešič, italijanski generalni konzul g. Guerini-Meraldi, zastopnik Fantovskih odsekov in vodja mednarodne telovadne vrste g. Hvale ter zastopnica dekliških krožkov gđ. Pogačnikova, ki je kneginji Olgi izročila prelep šopek nageljev in rozmarina

Za knezom namestnikom je izstopila večina njegovega spremstva: zunanji minister dr. Cincar Marković, minister dvora Antič, general Hristič in admiral Polič. Z drugim vlakom se je pripeljal italijanski poslanik v Belgradu g. Indelli.

Knez namestnik Pavle je po pozdravih uradnih zastopnikov obšel četo slovenskih fantov v krojih, v imenu katere ga je pozdravil njen poveljnik. Nato se je knez namestnik v spremstvu odličnikov pomudil pri vseh skupinah na postaji ter se z njimi prijazno razgovarjal, kneginja Olga pa je ostala v družbi ljubljanskih dam.

Ves čas sprejema, ki je trajal skoraj 20 minut, pozdravljanje ljudstva ni pojenjalo. Še enkrat je vzklopelo, ko je kneževska dvojica stopila v vlak ter se odpeljala iz Ljubljane.

Včerašnji sprejem v slovenski prestolnici je pričel o tem, kako ljubezen do kraljevskega doma in do kneza namestnika Pavla goji slovensko ljudstvo in njegova mladina, ki ne zamudi nobene prilike, da da svojemu spoštovanju in ljubezni duška v preprostosti, toda tem prisrčnejši obliki, zlasti kadar gre za priznanje modremu političnemu delu, katero v korist Jugoslavije današnje težke dni vodi knez namestnik Pavle.

Nj. Vel. kralj Peter II.

pozdravlja kneza namestnika ob vrnitvi iz Italije

Belgrad, 17. maja. m. Dopoldne ob 9.30 sta se vrnila v Belgrad Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga. Na topičerski postaji so jima priredili nad vse slovesen sprejem. Pred dvorsko čakalnico je bila postavljena častna četa kraljeve garde z zastavo in godbo. Pred prihodom vlaka so se zbrali pred dvorsko čakalnico vsi člani vlade s predsednikom Dragišo Cvetkovićem, predsednik senata dr. Korošec, predsednik skupščine Simonović, minister dvora Milan Antič, maršal dvora Colak Antič, prvi adjutant Nj. Vel. kralja general Hristič, načelnik generalnega štaba general Simović, poveljnik mesta Belgrada general Kosić ter člani civilne in vojaške hiše Nj. Vel. kralja.

Neposredno pred prihodom vlaka sta se pripeljala na postajo tudi kraljevska namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, za njima pa Nj. Vel. kralj Peter II. Dvorni vlak je pripeljal na kolodvor ob 9.30. Godba kraljeve garde je zaigrala

državno himno. Knez Pavle in kneginja Olga sta stopila iz vlaka zelo dobro razpoložena. K njima je takoj stopil Nj. Vel. kralj Peter II. ter se z obema poljubil. Zatem sta kralj Peter II. in knez namestnik Pavle obšla častno četo, nakar sta se pozdravila z vsemi dostojanstveniki, ki so bili zbrani na železniški postaji ter se obenem s njimi podala v dvorsko čakalnico, kjer se je knez namestnik Pavle dalj čas razgovarjal.

Po razgovoru v dvorni čakalnici so se vsedli v prvi avtomobil Nj. Vel. kralj Peter II., knez Pavle in kneginja Olga ter se ob navdušenih pozdravih vseh navzočih odpeljali v Beli dvor na Dedinje.

Pri sprejemu kneza namestnika Pavla in kneginje Olge je bil navzoč tudi italijanski poslanik na našem dvoru Mario Indeli z vsem osebjem poslaništva ter številni domači in tuji častniki.

Angleško-sovjetski razgovori za vojaško zvezo so se ustavili

Rusija odklanja angleške predloge in hoče širšega sporazuma

London, 16. maja. m. Angleško zunanje ministrstvo je včeraj popoldne prejelo sovjetski odgovor na zadnje predloge. Sovjetska vlada je ostala pri svojem prejšnjem stališču, to je, da zahteva trojno vojaško zvezo z Anglijo in Francijo za razširitev skupnih poroštev za vse baltičske države. Čeprav je sovjetska spomenica napisana v zelo prijateljskem duhu, vendar angleški krogi menijo, da dejanska pomeni zavrnitev angleških predlogov. Sovjetska vlada je izjavila, da angleške predloge smatra za nezadostne, da bi mogli ohraniti mir in da ti predlogi ne nudijo dovolj vzajemnih jamstev Rusiji, če bi bila napadena sama ali pa bi se morala vmešati v spopad zaradi napadov na druge države, na primer na baltičske, katerih varnost pomeni njene življenjske koristi.

Po tem odgovoru so sovjetsko-angleški pogajanja prišla na mrtvo točko. Kljub temu pa Angleži menijo, da vrata za sporazum še niso zaprta ter še vedno z velikim upanjem pričakujejo sestanka, ki ga bo imel lord Halifax s pomočnikom sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Potemkinom v Ženevi. Tudi zatrjujejo, da ni izključeno,

da bi francoska vlada posredovala med Londonom in Moskvo in da bo francoski zunanji minister Bonnet izdelal kompromisne predloge.

Moskva, 16. maja. o. Angleška vlada je v nedeljo zvečer prejela ruski odgovor na angleške predloge glede tega, da bi sklenila z Rusijo vojaško in politično pogodbo. Vsebinska ruskega odgovora do danes še ni bila objavljena. V ruskih političnih krogih so mnjenja, da odgovor omenja, da je ruska vlada pripravljena skleniti z Anglijo le širši sporazum, pri katerem naj bi sodelovale tudi Francija in Poljska po načelu o kolektivni varnosti. Ta sporazum pa bi moral biti sklenjen na podlagi enakopravnosti, s katero bi vse te države jamčile za rusko ozemlje, kakor bi bila pripravljena Rusija jamčiti za njihovo. »Izvestja« pišejo: »Kjer ni sporazuma za obojestransko pomoč, tam tudi ne more biti do resničnega sodelovanja.« — »Izvestja« hvalijo angleško-turški sporazum, v katerem sta si Anglija in Turčija zagotovili medsebojno pomoč in pravi, da je tudi Rusija pripravljena sklepati take vrste sporazumov s katero koli državo za ohranitev miru.

Vesti 16. maja

Razstave sodobne jugoslovanske književnosti prireja bolgarsko-jugoslovanska liga v Sofiji za začetek junija. Ob istem času bo pa v Belgradu razstava bolgarske književnosti.

Poljski politični krogi ne verjamejo v kak plebiscit glede Gdanske in tudi ne v to, da bi prišlo v Gdansk do nasilne spremembe sedanjega stanja. Tako poroča del varšavskega časopisa.

Belgija in Holandija nameravata skleniti vojaško zvezo v obrambo svoje nevtralnosti. Zveza na bi bila podpisana ob bližnjem uradnem obisku holandske kraljice v Belgiji.

Angleška vlada bo jutri izdala uradno poročilo, ki bo vsebovalo angleški načrt za novo ureditev Palestine. Hkratu z izidom tega poročila bo, kakor napovedujejo listi, razglašena amnestija za Arabce, kaznovane zaradi političnih prestopkov.

200 ameriških poslancev in senatorjev je poslalo angleški vladi ugovor zaradi novega načrta o razdelitvi Palestine, češ da bodo po njem prikrajšani Judje.

Predsednik Združenih držav Roosevelt pripravlja načrt za sklicanje svetovne gospodarske konference, ki naj bi rešila vse spore med revnimi in bogatimi državami. Tako poročajo danes newyorški listi.

Ameriška vlada je odložila razpravo o spremembi nevtralnostnega zakona, iz česar sklepajo, da Amerika ne verjame več v bližnjo vojno.

Ves svetovni tisk razpravlja o nedeljskem govoru italijanskega predsednika Mussolinija in pravi, da je bil govor v glavnem zelo pomirljiv ter pameten, kar je v današnjih zmešanih časih še posebna odlika.

Nemška kolonialna zveza ima te dni svoj letni zbor v Münchenu. Kongresa se udeležuje tudi posebno italijansko zastopstvo.

Sv. oče Pij XII. je včeraj sprejel francoskega poslanika pri italijanskem dvoru Francoisa Ponceta v daljšo avdienco.

Češka vlada je dala nemškemu protektorju v Neurathu v potrdilo zakonski predlog za ustanovitev češke domobranske vojske, ki bi jo vodili bivši častniki. Ni znano, ali bo protektor zakon odobril.

Zaradi zadnjih dogodkov v Dobrudži, pri katerih je ob nastopu romunskih oblasti izgubilo življenje več Bolgarov, je notranje ministrstvo poslalo iz Bukarešte preiskovalci podtajnika v notranjem ministrstvu. Tega spremljajo trije zastopniki bolgarskega odseka romunske fronte. Potovanje naj pokaže, da so Bolgari v Dobrudži zvesti Romuniji.

Prvi ameriški poslanik v Španiji John Knox bo v petek odpotoval na svoje službeno mesto.

Vsi italijanski listi prinašajo govor, ki ga je imel slovenski voditelj dr. Anton Korošec v Celju. Zlasti poudarjajo del, ki govori o obisku kneza namestnika v Italiji in del, ki je posvečen hrvaškemu vprašanju.

Angleška kraljeva dvojica bo jutri dospela v Quebec brez nove zamude, katere so se bali zaradi ledenih gora. Parnik, s katerim se vozita kralj in kraljica, spremljajo neprenehoma kanadska letala.

Ameriška vlada bo ustanovila samostojno letalsko ministrstvo, ki ga doslej še niso imeli. Vodil ga bo polkovnik Lindbergh.

Med Francije in Turčijo potekajo zadnja pogajanja za sklenitev podobne vojaške zveze kakor jo je Turčija podpisala pretekli teden z Anglijo.

Bivši romunski zunanji minister Titulescu je v Parizu izjavil častnikarjem, da pomeni nova pogodba med Turčijo in Anglijo dragoceno pridobitev za Balkansko zvezo.

Odnošaji med Egiptom in Italijo so dobri. Vse govorce o kakih italijanskih načrtih proti Egiptu je preklinal obisk italijanskega guvernerja maršala Balba pretekli teden v Kairu.

Kancelerija Hitlerja spremlja na njegovi nadzorstveni poti po zahodnem utrjenem pasu vse vodilne osebnosti narodno socialistične stranke in pokrajinski voditelji iz vseh nemških okrožij, tudi iz Gdanske. Prisotnost teh je potrebna, da bodo v svojih okrožjih utrjevali prepričanje, da je nemški obrambni pas na zahodu nepremagljiv in najboljši na svetu.

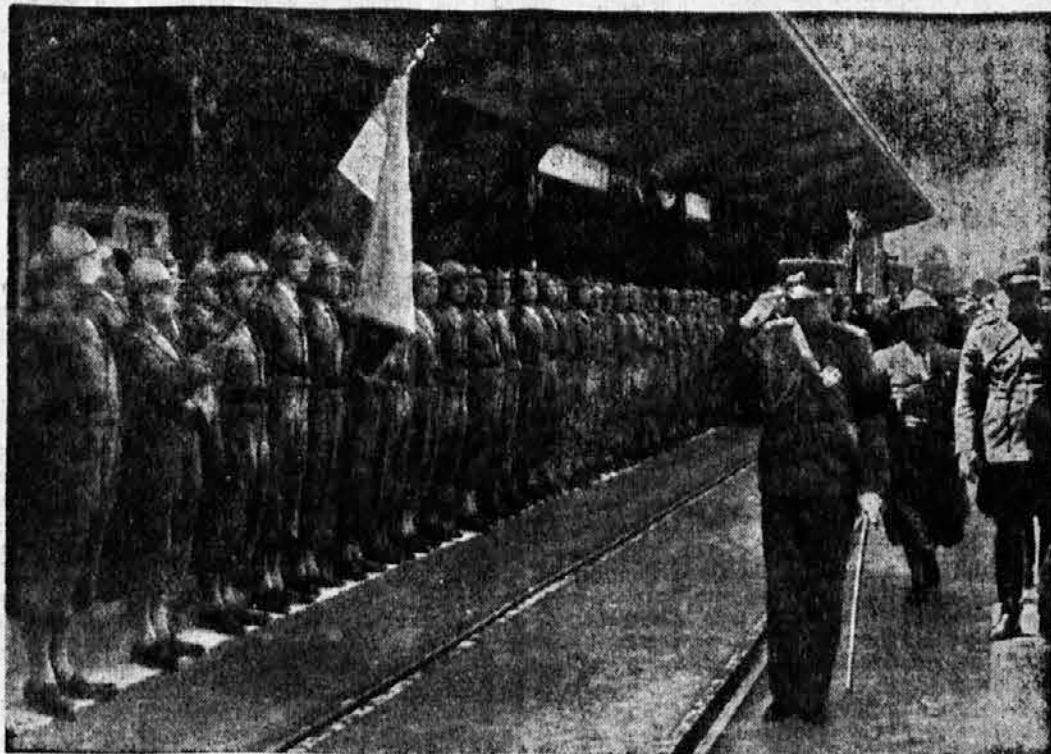
Grški uradni krogi zavračajo vse vesti, da bi bilo prišlo na grško-bolgarski meji do kakih ne-ljubih dogodkov in do spopadov.

Zahvala našega zunanjega ministra grofu Ciano

Rim, 16. maja. m. Agencija Stefani poroča: Zunanji minister grof Ciano je prejel brzojavko od jugoslovanskega zunanjega ministra Aleksandra Cincar-Markovića, v kateri mu ta izraža najtoplejšo zahvalo za tako prirejen sprejem, kakor so ga Italijani priredili jugoslovanskim gostom. V brzojavki so poudarjene odkritosrčne prijateljske zveze med Jugoslavijo in Italijo. Minister Marković naproša grofa Ciano, naj bi bil pri Nj. Vel. kralju Italije in cesarju Abesinije ter pri predsedniku vlade Mussoliniju tolmač njegove globoke vdanosti.

Razhod med zagrebško in združeno opozicijo?

Belgrad, 16. maja. m. Današnje »Vreme« poroča iz Zagreba, da se v vrstah hrvaških politikov zadnje čase opaža posebno hladno in docela rezervirano zadržanje glede odnošajev med mačkovsko-demokratsko in združeno opozicijo. Po obvestilih, ki jih je list dobil, v doglednem času ne bo napovedanega sestanka med zastopniki združene opozicije in SDK. Zagrebški krogi celo mislijo, da je že danes s precejšnjo gotovostjo možno govoriti o končnem razhodu med združeno opozicijo in SDK in o tem, da je sporazum podpisan dne 8. oktobra 1937 v Farkašici prenehal veljati.

Knez namestnik Pavle pregleduje častno četo slovenskih fantov v kroju

12 obrtniških združenj je zborovalo v Celju

Celje, 16. maja. V nedeljo se je zbralo v veliki dvorani Narodnega doma v Celju okrog 350 članov 12 obrtniških združenj v Celju ter delegati okoliških združenj celjskega in laškega okraja. Zborovanja se je udeležil tudi podpredsednik narodne skupščine in narodni poslanec g. Alojzij Mihelič, predsednik celjske mestne občine g. dr. Alojzij Voršič ter g. Ogrin za TOI iz Ljubljane.

Na zborovanju so se obravnavala pereča vprašanja slovenskega obrtništva, ki je v načelu za starostno zavarovanje in zahteva, da se nujno izdajo spremembe in uredbe, ki so življenjskega pomena za obrtništvo. To so: izvedba novelizacije obrtnega zakona, uzakonjenje minimalnih cen obrtniških izdelkov ter prepoved izvrševanja obta v lastni režiji samoupravnim, upravnim in javnim ustanovam. Obrtništvo načelno pozdravlja uvedbo pokojninskega zavarovanja za primer nesreče, onemoglosti, smrti in starosti. Obvezno bolniško zavarovanje se zaradi preobremenitve obrtništva začasno odklanja. Starostna doba 65 let naj se zniža na 60 let, ker je verjetnost, da bo večina obrtnikov že s to starostno dobo dosegla polno zavarovalno dobo. Penzijska renta bi se na ta način izkoristila mnogo bolj. Karentna doba naj ne bo daljša od 5 let. Isto velja za vdove. V uredbo naj se vsilavi tudi možnost odkupa let, zlasti za obrtnika, ki ga zakon zateče v njegovih 50.

Po nedolžnem v ječi sedeti - se ne izplača

Za pet in pol leta robije - samo 17.000 din odškodnine

Maribor, 15. maja. Predlansko leto je vzbujala veliko pozornost obnove razprave, ki je bila pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča proti kaznjenemu mariborskemu moške kaznišnici 42-letnemu posestniku in sodarju Jakobu Rozmanu s Huma pri Ormožu. Rozman, ki je predsedel v ječi pet in pol leta, je bil spoznan za nedolžnega ter oproščen. Rozman je bil dne 19. oktobra 1932. leta obsojen na 15 let ječe zaradi soudeležbe pri umoru preužitkarice Ane Tomazič. Z Rozmanom skupaj je bil obsojen posestnik Mihael Ivanuš, ki je dobil 20 let ječe. Rozmana je spravil pred sodnike Ivanuš ter ga dolžil, da je on zadavil pokojno Ano Tomazič. Rozman se je branil, da je popolnoma nedolžen, toda sodišče je verjelo so- obtožencu ter ga je obsodilo. Prepeljali so ga z Ivanušom v zapore mariborske kaznišnice, kjer pa se Rozman še ni vdal. Neprestano je poskušal, da bi dosegel obnovo postopanja. Slednjič se je njegovemu zagovorniku, odvetniku dr. Maksu Smudertu posrečilo zbrati toliko dokazov o Rozmanovi nedolžnosti, da je sodišče dovolilo obnovo postopanja ter je bil potem Rozman pri ponovni

razpravi oproščen. Po pet in pol letih so ga spustili na svobodo, ki pa je bila zanj žalostna. Svoje družino je našel na tujem, ker so mu njegovo malo posestvo na Humu prodali za stroške sodnega postopanja. V ječi se je nalezil boleznimi ter je jetičen. Zahteval je tedaj od države, da mu plača odškodnino za izgubljen zaslužek in predano posestvo. S svojo zahtevo je uspel. Stal sedem- morice v Zagrebu je ugodil tožbi, vendar je od- škodnina razmeroma majhna. Priznalo je Rozma- nu na račun stroškov sodnega postopanja samo 2000 din, dasi so v resnici znašali nad 10.000 din. Na račun izgubljenega zaslužka v petih letih pa mu je priznalo 15.000 din, tako da dobi izplačanih 17.000 din. Rozman je zahteval odškodnino v zne- sku 55.000 din, dobil pa je le del tega. Zanimivo pa je, da je to šele drugi primer, da bo država izplačala po nedolžnem obsojenemu odškodnino. Tudi v prvem primeru je bila odškodnina izpla- čana v Mariboru, in sicer so jo dobili oba brata Marcuzzi in Mihael Zemljik, ki so bili pred mo- jim leti obsojeni po nedolžnem na smrt, pozneje pa pomilostjeni na desmrtino ječo, po desetih letih pa oproščeni.

Na zborovanju je bila sprejeta resolucija, ki bo poslana ministrstvu za trgovino, obrt in indu- strijo.

Ljubljana od včeraj do danes

Trije znameniti »acijci« so že za nami, tudi Zofka se je poslovila in se pri tem primerno od- dolžila staremu izročilu, da mora na njen dan deževati tudi če je prej mesec dni in pozneje me- sec dni lepo vreme. Včeraj je pomalem deževalo prav do večera. Od časa do časa je dež sicer pre- nehal, vendar je kmalu spet začelo po takih od- morih, ko smo zagledali kos jasnega neba. Okrog pol šestih zjutraj je sicer posijalo klavno sonce, ki pa se je moralo prav naglo spet umakniti. Ob- laki so se zgrnili, do osmih zjutraj sicer dežja še ni bilo, ob osmih pa je že začelo pršeti. Letošnji maj bo menda do kraja moker.

Dr. Slajmerju bodo odkrili spomenik

K odkritju spomenika dr. Edu Slajmerju ni posebej vabljena nobena organizacija niti društvo, saj je ta pokojnik kot zdravnik rad prav vsakemu pomagal in premnogim rešil življenje, ne da bi bil gledal kdo in odkod je. Menda ni družine, ki bi dr. Edu Slajmerju ne bila dolžna hvaležnosti, saj moramo pomisliti, da je ta veliki mož preure- dil vse naše zdravstvo in vzgojil nešteto oddelčnih zdravnikov, ki so skrbeli in še skrbijo za zdravje vsega prebivalstva naše dežele. Dr. Eda Slajmer je bil v resnici najidealnejši človekoljub v najpo- polnejšem pomenu te večkrat zlorabljene besede. Zato odbor z gotovostjo pričakuje, da se na Vnebo- hod ob 10 zbere pred spomenikom dr. Eda Slaj- merja na Zaloški cesti vsa Ljubljana, pričakuje pa tudi udeležbo z dežele. Bojevnik iz svetovne voj- ne in branilec Koroške naj se spomni, s kakšno nadčloveško požrtvovalnostjo je skrbel primarij dr. Eda Slajmerja za ranjence in bolnike. Njih družine naj pomislijo, kolikim je ohranil življenje ali jih celo obvaroval pred grozotami bojnega klanja. Na- cionalisti naj si pokličejo v spomin, kako je hitel na pomoč bratom Srbom v balkanski vojni. Zato je dolžnost vseh narodnih društev, da počaste spo- min dr. Eda Slajmerja in mu dokažejo svojo hva- ležnost z udeležbo pri odkritju njegovega spome- nika, ki ga je gotovo popolnoma zaslužil. Menda ni potrebno še posebej naglašati, da je udeležba pri slovesnem odkritju spomenika tega človeko- ljuba gotovo obvezna za vse humanitarne in karitativne organizacije našega mesta in tudi dežele.

Skupščina Slovenskega planinskega društva

V Novem mestu je bila preteklo nedeljo red- na letna skupščina naše največje planinske orga- nizacije, Slovenskega planinskega društva. Ob 8 zjutraj je predsednik društva dr. J. Pretnar po- zdrvil zborovalce ter zastopnike oblasti. Dvajset podružnic s 119 delegati je bilo zastopanih. Pred- sednik dr. Pretnar je v svojem govoru označil na- loge društva ter narodnostni značaj teh nalog. Za njim je podal zelo izčrpno in informativno poro- čilo tajnik društva dr. Brilej, ki je poročal o delu Glavnega odbora ter podružnic. Podal je zani- mive številke o podružnicah z rednimi, mladins- kimi člani in s člani akademске skupine. Skupno je društvo štelo 10.751 članov — za 800 več kot leta 1937. V knjigah po planinskih kočah je bilo vpisanih 84.054 obiskovalcev. Znano pa je, da se prav mnogo posetnikov niti ne vpisuje, zato ne bo pretirano, če sodimo, da je naše gore lani ob- iskalo kar okrog 150.000 turistov. Dr. Brilej je nato v svojem poročilu orisal gradbeno delavnost ter navedel med drugim popolno preureditev ho- tela Zlatorog ob Boh. jezeru (Osrednje društvo v Ljubljani), dozidava Valvazorjevega doma (po- družnica v Kranju), zidanje koč na Golteh (celj- ska podružnica), nameravana zidava koč na Ko- šenjaku (dravogradska podružnica) itd. Društvo dela tudi prav pridno na kulturnem polju. »Pla- ninski Vestnik« informira javnost o delu v naših gorah. Pripravlja se obširno delo »Naša planinska

predstavi v svojih slikovitih narodnih nošah! — Tako naj bi bilo tudi ob kongresu! Polne ulice narodnih noš in uniformiranih gasilcev bodo pač najjasnejša in najlepša slika velike povezanosti in prijateljstva.

Zato: Narodne noše pohitite za kongresne dni 13.—15. avgusta z našimi gasilci v belo Ljub- ljano; slovenska prestolnica vas bo dostojno spre- jela!

flora«. Alpinski muzej ima lepo gradivo. V pre- teklem letu je bilo več reševalnih, vodniških in oskrbnih tečajev. Nato je podal blagajniško po- ročilo g. Dolinšek, ki je govoril o bilanci bla- gajne pri glavnem odboru ter pri reševalnem od- sedu, o preračunu ter o splošnem gospodarskem stanju društva. Na predlog nadzornega odbora je bila soglasno sprejeta razrešnica celokupnemu od- boru. Pri volitvah je bil izvoljen skoraj v celoti dosednji odbor. Novo sta vstopila vanj Vinko Kos (Novo mesto) ter Šetina (Jesenice). Sledilo je še več predlogov, med katerimi je bil sprejet po živahni debati predlog, da naj se v bodoče po- bira k reševalnemu prispevku še dva dinarja let- no na člana, dva dinarja od enkratne prenočnice in en dinar za prenočevanje na skupnem ležišču pri nečlanih; iz tega denarja naj se nabirajo pri- spevki v poseben sklad, ki bo namenjen zlasti starostni podpori za vodnike-reševalce.

Pet novih ponesrečencev v bolnišnici

Zena mlinarja v Ihanu, Francka Goropčnik, je padla z motorja ter si zlomila roko. Posestnika Janez Sajeveca iz Senčurja je na- padel podivjani bik ter mu zlomil roko v rami. V apno je stopil posestnikov sin Tone Strle iz Velikega Mlačevca ter se hudo opeknel. Smreka je padla na nogo gozdnemu delavcu Feliks Benedičiču iz Žiri. Benedičič si je pri tem zlomil desno nogo. Po nesreči se je sunil pri delu s cepinom v trebuh Janez Smolnikar, delavec iz Duplice.

Za tri tedne je bila preložena poštarska tombola

Veliko zanimanje je vladalo za poštarsko tombolo, ki bi morala biti že preteklo nedeljo na Kongresnem trgu. Toda slabo vreme je izvedbo te tombole, na kateri so bili sreči v roke položeni krasni dobiki kakor avtomobil, motorno kolo in drugi — onemogočilo. Sprva se je govorilo, da je bila tombola preložena do prihodnjega četrtka, pa praznik Vnebohoda, zdaj pa smo izvedeli, da je bila prestavljena dejansko na dan 4. junija.

Spet nenadna smrt

Snoči ob sedmih zvečer je nenadoma zažela kap mladega inteligenta, diplomiranega pravnika Mirka Potokarja, ko je sedel v prijateljski družbi. Zdravniška pomoč je bila žal prepozna. Potokar je kmalu izdihnil. Pokojni je bil zelo nadarjen in agilen; pred časom je mnogo deloval po naših društvih in or- ganizacijah. Bil je nekaj časa tudi predsednik Akademске zveze. Pogreb tragično preminulega, še mladega inteligenta, do katerega je bilo živ- ljenje krivično, bo jutri popoldne.

Popravek

V našem nedeljskem poročilu o zborovanju de- legatov mladinske politične organizacije v Celju je treba brati, da šteje organizacija danes po Sloveniji 14.000 članov in ne 114.000, kakor je to naredil tiskarski škrt nam in današnjemu »Jutru«.

Smrt pod brzovlakom

Maribor, 16. maja. Danes zjutraj ob tri četrt na štiri se je vrgel pod brzovlak, ki pelje iz Maribora v Nemčijo, v Peklu 80letni tekstilni delavec Anton Smidl, doma iz Pekla. Zadnje tedne je Smidl večkrat govoril, da si bo končal življenje, ker ne more več prenašati stalnih družinskih nesoglasij. K obupnemu dejanju pa ga je poznala tudi nesrečna ljubezen.

Filmi

»Ukradeno življenje« (Kino Matica). Družba okrog dr. Pavla Cziunerja ter njegove žene Eliza- bete Bergnerjeve je napravila po dokaj izvršnem filmskem manuskriptu delo, ki ga bo pri nas slo gledat prav gotovo lepo število ljudi. Krhka, skraja kakor običajno nekoliko afektirana in prisiljena igra Bergnerjeve (sladkobno natvna mimika, ki je kljub najboljši volji ne moremo občutiti kot pristne in življenjsko prepričljive), pozneje pa mirni, plemeniti ton, ki v tej igri spomni živo na njeno nekdanje, veliko umetniško znanje, ki se je zlasti odlično uveljavljalo v emocijskem registru rahle zagrenjenosti in vdanosti, nosi ves film »Ukrade- no življenje«. Zgodba o dveh sestrah, ki sta si na las podobni in od katerih ena po smrti druge zač- ne živeti njeno življenje, da bi si osvojila moža, ki ga ima rada, bo mnogim všeč, dasi si bodo dejali, da takih reči v dejanskem življenju ne mo- remo srečati. Film, ki ga nosi nežnost, zlasti žens- kim srecem govori prepričljivo in preglasa logiko ter verjetnost. Režija dr. Pavla Cziunerja je v skladu s prejšnjimi: skraja je dolgovozen, v sredi in potem do kraja, pa pokaže smisel za tempo in razgibanost.

Hervey Allen

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Antonio je držal otroka v roki in zaupljivo gledal podoba stare device, ki je prepotovala z njim v dolgih letih mnogo dežel. Domiš- ljaj si je, da je sedaj spoznal zadnji in najblazinejši izraz v njenem obrazu.

Na Antonijevem posestvu je živel več kot tisoč sužnjev. Slad- korno mesto je ležalo v nizini sredi širnega in vlažnega trstičja, ob obali reke, na višinah pa je raslo bombažno mesto. V nekaj letih so nastala tudi žitna in riževa polja; najrodovitnejše dele v bližini sta- novanj pa so zasadili z zelenjavo in s sadnim drevjem.

Vsaka teh različnih gospodarskih panog je imela svojega upra- vitelja. Del ljudi je oskrboval živino in pašnike, drugi so kčili mo- virne gozdove ob jezeru, zopet drugi pa so bili delavci v ladjedelnici, delavci ali na riževih poljih. Antonio je iz gornjih oken svoje hiše lahko opazoval pristajanje ladij v svojem pristanišču, dim svojih bombaznih čistilnic in stiskalnic ter dim iz svoje sladkorne tovarne. Kajti tudi parni stroj je že začel obratovati na obali Mississippija.

V teku let je bilo od ladjedelnice do krojačnice le malo stvari, kiž ne bi imel Silver Ho svojih lastnih delavnic s svojimi spretnimi sužnji. V tem se ni mnogo ločilo od ostalih velikih plantaž onega časa. Sladkorno mesto in bombažno mesto je imelo vedno belega upravnika. V bližini je stanovalo še nekaj belcev s svojimi družinami. V glavnem so bili to ljudje s severa. Vrhovni upravnik je bil Josiah Fithian, ki je stanoval takoj okraj piničevega gozdička in v bližini prestolnice, ki je bila prav za prav središče vsega. Tu za mahago- nijevo pisalno mizo v gospodarjevi knjižnici je bilo vrhovno vodstvo. Tu je govoril Antonio; sem so prišli, kadar je bilo treba, nadzorniki k posvetovanju ali zaupanja vredni sužnji, ki so se priključili ali pa stavili nove predloge. Knjige je vodil Antonio sam z neutrudno skr- jo in natančnostjo. Marsikaterikar pa je vzel v roke tudi knjigo o moralnih naukih, dnevnik in knjigo filozofskih opazovanj. Ob steni sohe so se knjižnične omare polnile s spisi verskega, znanstvenega in umetniškega značaja in z neverjetno velikim številom zabavnih

romanov iz Pariza, Londona in Philadelphije, predvsem »Waverley- romanov«.

Na polici sta bila vedno »Louisiana Gazette in »Monteur«, ki ju je sel prinašal vsak teden iz mesta. Vsakdo, ki se je prišel v Silver Ho pogajat, prodajat, ponujati ali pa goljufati, je sedel na stolu pred Antoniovo mizo in je bil pogoščen, kakor se je spodobilo. Vsak- do je s Silver Hoja odšel z občutkom, da je v hiši red in mir.

Florence ni smatrala svojega življenja kot žena in mati za poklic. Rodila je svojega otroka, kakor magnolije odpro svoje eve- love. Nikdar ji ni prišlo na misel, da bi svoje življenje razdelila na več različnih področij: eno za naporno delo, drugo za pusto z zaba- vami poslaskano dolgočasje, tretje zopet za apatično spanje. Svojo polozaj kot gospodarica plantaž je prav tako malo imenovala »po- klit«, kakor guverner Claiborne vladanje. On je bil guverner Loui- sianije, Florence pa je bila gospodarica Silver Hoja. Kot taka je bila na nogah od šeste ure zjutraj do polnoči in je našla v hiši in v okoliških naseljih vedno dovolj dela, da ji ni bilo nikdar dolgčas. Izmed petnajstih spalnic je bilo zasadenih le pet ali šest. Dvajset poslov, ki so kuhali, čistili, prali, je z gospodinjo vred skrbelo, da se ni kaj uničilo.

V svoji sobi je imela desko za ključe s sto tri in osemdeset ključi. Na to klaviaturo je igrala Florence na Silver Ho tako kot na klavir in izvajala iz nje harmonijo, ki je sploh ni bilo mogoče slišati, dokler se ni kaj razglasilo. V enem letu se je na plantaži rodilo sedem in dvajset otrok. Florence je z doktorjem Mitchellom uredila otroški dom in dala izobraziti dojilje. Treba je bilo tolažiti vdove, posredovati ženite, odstranjovati postopaječe ljubimec, ki so prihajali z drugih plantaž, varovati ončasna dekleta in otrokom poiskati očeta. Florence je do- bro poznala svoje ljudi in je ravnala s svojo veliko družino z ljubeznijo, dobroto in pravičnostjo.

»Antonio pokvarja svoje sužnje,« so govorili sosede. O suženj- stvu si Antonio ni ustvarjal nikakih prividov. Poznal je njegov za- četek in konec bolj kakor večina drugih. Suženjem je skušal pomagati in lajšati njihovo bedo, kjer je le mogel. Brat François ni umrl čisto zastoj. Življenje na Silver Ho ni potekalo samo v plesu, mesečini in zadovoljstvu. Med tisoč sužnji niso bili samo svetniki. Marsikateri so bile divje, pohotne in zvite zveri, ki jih je bilo treba krotiti in kaznovati. Tedaj se ni bilo mogoče prevaliti stiske in zlobe na vsi

družbo. Gospodar in gospodarica sta morala opraviti sama. Skrbela sta za norce, neumne otroke, ponesrečene pohabljenca, za bolnike in sirote. Zaenkrat še ni bilo starcev in onemoglih.

Toda Antonio je s skrbjo gledal v bodočnost. Njegove knjige so mu že po petih letih povedale, da dohodki Silver Hoja padajo. Ljudje so se množili in se hranili z ostanki. To ga je močno skrbelo. »Silver Ho bo v nekaj desetletjih laž,« je zapisal v svoj dnevnik. »Tadaj bo moral nekdo nekaj napraviti, ali bo pa propadlo vse.«

Pozimi leta 1809. je prišel v New Orleans Vincenc Nolte in pre- zvel ves promet z Ovravdinom srebrom. Antonio je vzel starega MacNaba k sebi in zaprl svojo pisarno v mestu. Vincenc in doktor sta bila skoraj prav tako stalna gosta na Silver Ho kakor Antonio, Florence in mala Marija.

Spomin na te brezoblačne dni ob rečni obali, je bil za Antonia v poznejših letih kakor svež vrelec v puščavi, ali kakor grljenje golobov na jetniški celici.

Vsaka reč ima svoj konec. In celo ob najprilostnejših človeških stvarih naznanjajo prehodni znaki nesrečo. Na Silver Hoju se je začela s smrtjo MacNaba in z epidemijo koz med sužnji.

Doktor Mitchell je cepil vse, ki se niso oboleli. Proti drugim okuženem je bil brez moči. Nenadoma je izbruhnila še kolera. Iz- med štiri sto ljudi v bombažnem mestu, jih je bilo treba odstraniti dve sto tri in šestdeset. Končno je še neka indijska ladja prinesla še eno kužno bolezen, ki jo je doktor Mitchell imenoval kaheksija, in ki mu je dala neverjetno veliko dela.

V prestolnici sami ni bil nihče bolan. Dve najboljši florencijini tkalki sta umrli v poletju za rumeno mrzlico. Jeseni je Marija dobila ošpice. Nato so zopet vsi ozdraveli. Večtedenska karantena, ki jo je doktor Mitchell izvajal z železno strogostjo, jih je še bolj zbližala. Nihče ni smel priti na obisk. Antonio in Florence sta sedela zvečer sama pri ognju. Zdelo se jima je, da se jima nad glavami zbirajo črni oblaki. Celo mala Marija je to občutila.

Nekega večera v novembru je sedel Antonio ob kamninu in gle- dal v žerjavico. Madonna je zrla navzdol mirno in tiho. Kasneje je moral jahati v mesto. V trgovski zbornici je bila neka seja.

»Ne, papa, ne hodi,« je vzkliknila Marija. »Hočem, da ostanem doma.«

»Tako viharjo je, dragi,« je rekla Florence. »Ali moraš res iti.«

Od tu in tam

Spet so začeli v Belgradu graditi novo šolsko poslopje. V novo palačo se bo preselila 6. realna gimnazija. K posvetitvi temeljnega kamna sta prišla tudi ministar za gradbo dr. Miha Krek ter prosvetni minister Stevan Čirič. Stavba bo veljala sedem milijonov in pol, a zemljišče je darovala belgrajska občina. Računajo, da bo palača dovršena že do prihodnje jeseni.

Že nekaj dni se mudi v Belgradu angleški letalski strokovnjak Blacke. Priredil je že dve predavanji za letalske strokovnjake, v katerih je prikazal razvoj in današnje stanje angleške letalske industrije ter kakovosti angleških letal. Povedal je, da so angleška letala po svoji kakovosti najboljša na svetu, prav tako pa tudi po brzini, nosilnosti in zaradi velikih daljav, ki jih prelete brez postanka. Končno je povedal, da se proizvodnja letal v Angliji tako naglo dviga, da ne bo dolgo, ko bo Anglija postala najmočnejša letalska sila na svetu. Za proizvodnjo letal ima dosti vseh potrebnih surovin in kar je najvažnejše: tudi obilo denarja.

Osrednja organizacija brezposelnih profesor-skih kandidatov se je ustanovila v Belgradu. Društvo si je zastavilo za nalogo, da bo zbralo podatke o vseh brezposelnih profesor-skih kandidatih in skušala pri merodajnih oblasteh izposlovati zanje namesitve. Vsega skupaj je v prosvetnem ministru 936 profesor-jev za nastavev v srednje-šolsko službo. Podobno društvo obstoji v Ljubljani že nekaj let. Doseglo je, da na merodajnih mestih upoštevajo diplomirane filozofe pri nastavitvah v listem zapovrstnem redu, kakor so bili diplomirani.

Zasipavanje leve obale Save pri Belgradu zelo hitro napreduje. Pred letom so se začela la dela, ki jih je prevzela neka danska skupina. Na-jela je nizozemsko bagersko ladjo »Siddhove«, s katero črpa pesk iz rečne sluge in ga meče na oborožje. Zemlja, ki jo zasipavajo, je bila doslej močvirna, ker je bila poplavljena vselej, kadar je rekla prestopila bregove. Z zasipanjem in utrditvijo zaščitnega nasipa pa se bo vsa zemlja oh-varovala pred vodo in bo torej uporabna za zi-danje. Danska skupina mora dela izvršiti v do-govorjenem roku, sicer mora plačati za vsak za-kasneli mesec po 800.000 din. Ta primer pa utege nastopili zaradi zahteve lastnika bagerja, ki je prišel v Belgrad in hoče bager odpeljati v bol-garsko pristanišče Varno ter tam prevzeti večja dela. Danska družba bo skušala na sodišču doseči, da nizozemski lastnik bagerja ne bo mogel eno-slastno prelagati dogovora in družbo spraviti v veliko neprijetno. Obenem pa računa belgrajska občina na to, da bi kupila lasten bager, ki bi veljal okrog 15 milijonov din. Če bi občina v last-ni režiji prevzela zasipavanje, bi prihranila to-liko, kolikor bi veljal bager. Obenem bi lahko prodajala gradbeni pesek za stavbe v Belgradu. Pa tudi pridobljena stavbišča bodo vrila občini lepe milijone. Zaradi teh ugodnih okoliščin bo občina po vsej verjetnosti svoj načrt izpeljala.

Ljudsko štetje bomo imeli čez dve leti v naši državi. Prvo štetje je bilo l. 1921, drugo pa pred osmimi leti. V notranjem ministru že priprav-ljajo vse potrebno gradivo, da bo izvedba štetja čim popolnejša in natančnejša. Prej so bili pri-tegnjeni v službo za popisovanje prebivalstva lju-dje, na katerih podatke in gradivo se ni dalo z vsoto gotovostjo zanesli. Pri prihodnjem štetju pa bodo prišli v poštev za popisovanje le izobraženi ljudje, kateri bodo za svoje delo prejeli posebne nagrade, kakor je to v navadi v vseh evropskih državah. Pričakujejo, da bo novo ljudsko štetje dalo presenetljive rezultate tako glede števila pre-bivalstva kakor tudi glede stanja pismenosti in kulture v naši državi. Vse priprave vodi načelnik statističnega oddelka v notranjem ministru Slo-venec dr. Rudolf Andrejka.

Obvezno zavarovanje posevkov proti toči bo bržkone vpeljano v moravski banovini. V zadnjih dveh letih ga v Šumadiji skoro ni kraja, kjer ne bi toča povzročila velike in obširne škode. Po-novno so vse to občutili Šumadinci pred nekaj dnevi, ko je toča v številnih krajih oklestila vi-nograde in sadonosičke ter uničila poljske posev-ke. Sedaj so se oglašili kmetje sami z zahtevo, naj se vpelje obvezno zavarovanje proti toči. Le tako bodo lahko nadomestili vso škodo brez za-dolževanja ali pa v škodo svojih posestev.

Očeta in hčerko je ubila strela v vasi Donje Vrbave pri Gornjem Milanovcu. Med nevihto, ki je ponoči divjala, je strela udarila v hišo Jakiča Jakičevića in ubila gospodarja ter njegovo deset-letno hčerko. Ostali člani družine so dobili hude opekline, pa ne zaradi neposrednega udara stre-le, temveč zaradi požara, ki je zajel hišo ter jo upepelil. Vse štiri so odpeljali v bolnišnico, pa se zdi, da bosta dva poškodbam podlegla.

V lovu za »vampirje« je v Strojkovcu pri Leskovcu v Srbiji ubil lastnega brata Gjorgje Gjorgjevič. Pred nekaj meseci je v velikih mukah umrl neki starec v vasi. Ljudje so začeli govoriti, da ima mož pretežko grebo na duši in da zaradi tega ne more umreti. Ko pa je vendarle umrl, se je razvedelo takoj po vasi, da je črna mačka skočila preko njegovega trupla. To pa pomeni strašno nesrečo. Ko je bilo truplo pokopano, pa so si ljudje v svoji domišljiji ustvarjali strahove. Govorili so, kako nekdo straši, davi ponoči ljudi, razbija po knih in straši. Trezni in pametni lju-dje so bili brez moči proti takšnemu praznovanju. V hiši kmeta Gjorgjeviča sta spala brata Gjorgje in Jovan. V noči od petka na soboto je Jovan med spanjem vstal, zbudil brata in mu rekel, da se mu je prikazal »vampir«. Oba sta skočila ven na prosto, a Gjorgje je pograbil puško. Ko je za-gledal v bližini nekaj svetlega, je Gjorgje ustrelil. Zastrel je krik iz spoznal, da je ustrelil lastnega brata in ne vampira.

Zaradi dveh dinarjev je ubil človeka šofer Boško Prokič iz Iloka. Šofer je kupil pri slašči-arju Gjuriću za dva dinarja sladoleza. Ko je sladolez pojedel, se pa ni hotel zmeniti za to, da bi plačal. Ko ga je Milan prošil, naj plača, je šofer potegnil nož in slaščičarja zaklal.

Za 30 milijonov din posojila prosi pri Osred-njem uradu za zavarovanje delavcev zagrebška občina. Denar bi porabila za gradnjo šolskih po-slopij, za izvedbo kanalizacije in za gradnjo več stanovanjskih hiš. Tudi savska banovina prosi za desetmilijonov posojilo za izvedbo elektrifikacije. Za 50 milijonov din pa je zaprosila banska uprava dravske banovine.

Obilno žetev si obetajo za letos kmetovalci v Banatu. Izredno lepo kažejo pšenica, ječmen in rž, prav tako pa tudi ostale kulture. Precej slabše pa bo v Banatji in Bački. Vremenske neprijetke, zlasti pa toča, so naredile na poljih posevkih veliko škodo.

Podjetnosti salonske zvezde - repatice

Ljubljana, 16. maja.

Prva povojna leta, ko se je pri nas razboho-tilo špekulativstvo, ko so švigali sem in tja veriž-niki in špekulanti za valutami, ko so drzni vi-mleci udarili v toverne vagonne kar med vožnjo, odnašali iz vagonov ogromne zaboje tobačnih iz-delkov, metali med vožnjo iz vagonov velikan-ske bale manufakture in zaboje sladkorja, ko so pov-sod bohotno cvetele velike sleparije, se je v Lju-bljani pojavila dama — salonska zvezda. Znala je okrog sebe zbirati literate, slikarje, baje tudi po-litike in odlične visoke uradnike. Pravijo, da je bil njen salon prav eleganten, da je razpolagala v letih hude stanovanjske stiske z večšobnim sta-novanjem v središču mesta in še sedaj, ko je zvezda zatnila, se noče preseliti na plebejsko pe-riferijo, marveč izbira velika stanovanja v sre-dišču mesta. Pravijo, da zna privabiti kakšnega navtičnega, ki potem zanjo nekaj časa plačuje sta-novanje in ki to stanovanje najame za njo na svoje ime. Lokalna kronika pripoveduje, da je nekega državnega upokojenca oskubila kar za 45 jurjev. Skopneli so njegovi prihranki.

Salonska zvezda-repatica je bila zelo iznaj-dljiva v raznih načrtih za propagando narodnih noš, narodnega blaga in sloga. Našla je pred leti ne-kega mecen, odličnega gospodarskega, ki jo je založil s prav težkimi tisočaki, da je izdajala modno revijo in so mnogi literati dobivali pri njenem mecenu čedne honorarje. Modna revija pa ni uspevala. In odlični gospodarskega, ki je znal tudi v avtomobilskih klubih, je naposled zaprl svojo blagajno in odredil nadaljnjo denarno pod-poro za modno revijo. Po reviji pa je pred leti začela uvajati novo »narodno nošo« za mestne »puncce«. Dekleta so se kar naenkrat pojavile na ulicah v čudni modi, ki pač ni bila pristno slo-venska, marveč nekak posnatek alpske noše. — Ljubljanske odlične dame so se nekaj časa pulile za damo — salonsko zvezdo — ker so računale, da bodo, kakor je obljubovala, njih hčerke v tej noši celo nastopile na Bledu. Prišlo pa je ve-

liko razočaranje in »noša« je izginila med staro šaro.

Pojavila pa se je nato nova ideja, kako po-speševati narodno ornametiko. Naša skrinja je bil simbol tega gibanja. Ustanovljena je bila pod zvečnim imenom in naslovom »Narodno propa-gandno — delotvorno komanditno društvo« s se-dežem v Ljubljani.

Stvar se je vse prepočasno razvijala. Zato je dama začela iskati po časopisih razno osebie s kaveji. Nekega siromašnega dijača, ki se bori za obstanek, je pred meseci nastavila za tajnika. Lepo mu je govorila: »Nastavljeni ste kot moj taj-nik z mesečno plačo 1000 din! Takoj nastopite službo!«

Mladenič je bil tajniške službe vesel. Vodil je propagandno pisarno. Dama ga je pošiljala okrog. Prišel je prvi mesec. Mladenič je bil разо-čaran. Ni videl niti pare od plače! Garal je še nekaj časa. V obupu, da bi si plačal vsaj stano-vanje, je zastavil stroj propagandno pisarne. Za-stavni listek pa je poslal dami. Ta pa je hitela na polje in mladeniča ovdajla. Mladenič je takoj poravnal znesek 800 din za zastavljeni stroj, toda dama zahteva, da mora policija mladeniča prijaviti državnemu tožilstvu!

Zanimivo se zgodbe z različnimi kaveji. Za danes pove reporter samo kriček primer nesre-čnega, kmečkega dekleta, ki je prišlo v mesto, da bi si poiskalo primerno službo. Nežka je prišla v roke tej odlični salonski zvezdi. »Madame« jo je nastavila za tajnico in uradnico. Dekle pa ji je izročilo kot kavejo v gotovini 20.000 din, vso svojo dobo. Kaveja je šla po vodi. Dekle pa je sedaj vse ubupano in išče povsod pomoči, da bi ji ljudje pomagali na kak način, da bi ta dama vrnila denar. Tudi njej je obljubila sijajno plačo. Ves čas pa ji je plačala le nekaj stolakov.

Kakor čujemo, se za podvige te salonske zve-zde-repaticе zanima tudi policijska uprava in bo treba, da se nadaljno »narodnopropagandno delo-vanje« te dame prepreči. Razvila, kakor zatrjujejo dobro poučeni krogi, se bo prav čedna afera.

Osma skupščina Protituberkulozne zveze

Ljubljana, 16. maja.

V soboto je bila VIII. redna letna skupščina Protituberkulozne zveze v Ljubljani. Nanjo so bili povabljeni delegati različnih organizacij v drugih krajih, predstavniki banske uprave, cerkvene ter vojaške oblasti, zastopniki dobrodelnih organizacij, športna in telovadna društva, zastopniki de-lavskih organizacij ter gospodarskih združenj — mestne in trške občine, pa tudi najširša javnost.

Borba, ki jo vodi Protituberkulozna zveza z vedno večjim uspehom, je eminentnega pomena, saj je to borba proti splošnemu narodnemu zlu, ki je s to in s to podrobneje globoko zasidran v vsakdanjem življenju. Vsa družba mora sodelo-vati v zatiranju tega goria. V borbi proti tuberku-lozi morajo sodelovati ljudske, prostovoljne orga-nizacije z zasebno iniciativo, ki izpopolnjuje slu-žbeno javno skrbstvo. Marsikje je delo že razgiba-no, drugod pa še vlada zavedna brezbrzičnost. Za-lostno je, da ta pojav opazujemo zlasti v krajih, ki so bogati ter imajo vse pogoje za uspešno delo.

Važno funkcijo vrše razne delavske strokovne organizacije, ki se bore za izboljšanje medz, za skrajšanje delovnega časa in podobno. Mnogo podjetij že kaže popolno razumevanje za delo in cilje Protituberkulozne zveze. Zveza dela z vsemi močmi, kljub temu, da ima težkote z gmetnimi potrebami, ki jih naša potrebuje organiziranje. Glavni pomočniki so v tej stvari kr. banska upra-va, OUZD, Pokojninski zavod, humanitarni fond drž. železnice ter Delavska zbornica. Zasebne za-vovalnice pa žal še kažejo le slabo razumeva-nje. Leta 1937 je bilo uvedeno zavarovanje za primer onemoglosti, starosti in smrti; rentno za-vovanje bo moralo delovati zlasti v preventivnem pogledu, tudi invalidsko zavarovanje bo v veliki meri zajelo tuberkulozi razmah. OUZD danda-našnji razpolaga z zvišanim skladom, ki služi zla-stiti protituberkuloznemu skrbstvu ter omogoča fi-nančno podlago za uvajanje in delo protituberku-loznih dispanzerjev. Zboljšano zavarovanje je povišalo denarno podporo bolnikom ter njih svoj-cem za celo tretjino; žal, da so te dobrote deležni le zavarovanci OUZD, ne pa tudi rudarji in železničarji. Pri edinicah Protituberkulozne zveze so ustanovljeni posebni podporni skladi za pomoč tuberkulozno obolelim družinam. Mariborska »Sta-nica za rekonvalescentne bolnike« s prostovoljnimi mesečnimi prispevki delavcev ter delodajalcev zbe-re letno več stotisočev za podpore. Prav razvese-ljivo je tudi sodelovanje zasebne iniciative s Higien-skim zavodom. Vedno vrstejša postaja mreža protituberkuloznih dispanzerjev, ki jih je v Slo-veniji zdaj 18, že v kratkem pa jih bo 22. Veliko inicijativnost in razumevanje problema kaže kr. banska uprava, pa tudi občine so že začele kazati izredno pripravljenost za delo proti tuberkulozi. Treba bo še doseči primerno reformiranje zakona o zavarovanju delavcev. To zavarovanje je v po-gledu tuberkuloznega skrbstva žal še nepopolno. Zdravstvena služba za obrtniški ter trgovski na-raščaj lepo napreduje. V Ljubljani je bila usta-novljena institucija serijske preiskave, ki jo pri dispanzerju vodi mladinski odsek Protituberku-lozne zveze. Doslej je bilo preiskanih okrog 1000 vajencev. Protituberkulozna zveza pa izdaja tudi svoje posebno glasilo, »Delo proti tuberkulozi«. Naročnina za list, ki ima odlično vsebino, je iz-redno nizka. Delo proti razmahu tuberkuloze po-stopoma začena razgibavati tudi že najširše sloje naroda. Vedno več je tistih, ki so pripravljeni z vsem idealizmom delati za to velepomembno stvar.

Te misli so se v glavnem izražale iz pred-sedniškega poročila v soboto, 14. majnika, kjer je bil na redni letni skupščini Protituberkulozne zveze izvoljen naslednji odbor:

1. dr. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD, predsednik;
2. dr. Alfonz Levičnik, prof. v p., podpredsednik;
3. dr. France Debevec, primarij, tajnik;
4. Rado Čelotnik, uradnik OUZD, blagajnik;
5. dr. R. Neubauer, šef-primarij zdravil. Golinik;
6. dr. Tomaž Furlan, uprav. zdravilišča Topolštica;
7. dr. Ivo Pir, ravnatelj Higienškega zavoda;
8. dr. Ivan Pleš, tajnik zbornice TOI;
9. dr. Oton Fellich, odvjetnik;
10. dr. S. Kristan-Lunčič, šef-zdrav. šol. polikl.;
11. dr. Fran Zupan, uradnik Mestne hranil. Ljublj.;
12. Ivan Tavčar, referent Delavske zbornice;
13. dr. Josip Tomineš, gimn. ravn. v pok. Maribor;
14. dr. Fran Vidic, vladni svetnik v p., Kamnik;
15. dr. Stjepan Ivčič, zdravnik, Celje;
16. dr. Baldomir Savinšek, zdravnik, Ljubljana;
17. dr. Ivan Drobnič, šef-zdravnik OUZD.

RESOLUCIJA

I. Brez moralne in materialne pomoči države, banovine, občin, stanovanjskih organizacij itd. v bor-bi s tuberkulozo ne more Protituberkulozna zveza v Ljubljani izvrševati stavljenih si plemenitih na-log. Zato apeliramo na ministru za socialno po-litiko in narodno zdravje, kr. bansko upravo drav-ske banovine, na vse občine in na vse stanovske

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Baromet-rsko stanje	Tempe-ratura v C°	Relativna vlaž-nost	Veter (směr, jakost)	Pada-vine m/m	Vis-ta
Ljubljana	758.1	17.2	10.0	88	10	2.2
Maribor	756.2	18.6	7.0	70	4	S ₂
Zagreb	758.0	19.0	8.0	80	6	SW ₂
Belgrad	759.1	23.0	11.0	50	2	SW ₂
Sarajevo	761.1	19.0	6.0	50	2	N ₁
Vara	760.9	19.0	8.0	60	4	NE ₁
Split	762.2	20.0	10.0	60	5	ESE ₁
Kumbar	761.2	21.0	14.0	60	7	NE ₂
Rab	760.9	18.0	6.0	90	6	S ₁
Dubrovnik	762.0	18.0	14.0	70	10	SSE ₁

Vremenska napoved: Večina oblačno, spre-menljivo vreme. Temperatura nespremenjena. Dež od časa do časa.

Koledar

Danes, torek, 16. maja: Janez Nep. Sreda, 17. maja: Paskal.

Obvestila

Nožno službo imajo lekarni: dr. Kmet, Dunaj-ska c. 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Slovenski koncert v Zagrebu. V soboto, dne 20. t. m. ob 20 bo v veliki dvorani Hrvatskega glasbenega zavoda koncert pevskega zbora Glas-bene Matice ljubljanske v počastitev 70 letnice msgr. Janka Barleta. Muzikolog Janko Barle si je stekel ogromnih zaslug za razvoj glasbe, pred-vsem cerkvene, med hrvatskim narodom. Že pet-deset let deluje v tem pravcu in njegovo plodo-nošno delo je splošno priznano. Ker je msgr. Barle naš rojak, je počastitev njegovega dela z naše strani tudi naša narodna dolžnost. Zato bo pevski zbor Glasbene Matice la večer izvajal s soli-stoma Ljudmilo Polajnarijevo in ravnateljem Be-tettom najlepša dela iz naše domače literature. Koncert se bo vršil pod vodstvom ravnatelja Mirka Polića. Natančni spored bomo javili jutri. Rojake v Zagrebu in v okolici pa opozarjamo, da so vstopnice na razpolago v poslovnici Hrvatskega glasbenega zavoda in v trgovini Rosskamp v Oktogonu. Sporočiti moramo, da vlada za ta kon-cert v Zagrebu splošno in veliko zanimanje.

Franciškanska prosveta M. O. v Ljubljani bo priredila v nedeljo 21. maja društveni izlet na Zaplaz pri Catežu. Odhod iz Ljubljane, glavni kolodvor ob 8.05 zjutraj do postaje Velika Loka, nato peš izlet na Zaplaz, kjer bo okoli 11 skupna sv. masa z ljudskim petjem. Skupno kosilo, po-poldne piknik, prosta zabava, pred odhodom šmar-nice z ljudskim petjem. V Ljubljano se vrnemo ob 20.30 zvečer. Stroški za vlak 21 din, za pre-hrano 14 din. Obvezne prijave sprejema pisarna »Pax et bonum« v franciškanskem prehodu. Zbi-rališče izletnikov v nedeljo ob pol osmih zjutraj pred glavnim kolodvorom. Za vsestransko fotogra-firanje in zabavo je preskrbljeno.

»Ohramba pred vžigalnimi bombami« je naslov zelo važnega predavanja, ki ga bo imel pod okriljem Komiteja tehničnega dela priznani stro-kovnjak gasilski inspektor g. ing. Dolenc Franc danes, dne 16. maja t. l., ob 8 zvečer v »belic« dvorani hotela Union v Ljubljani.

Kočevje

Akademski pevski zbor se pripelje v Kočevje v nedeljo 21. t. m. zjutraj. Dopoldne bo zapel v cerkvi pri masi. Popoldne ob 3 pa priredi velik koncert pesmi slovenskega preporeda. Zbor na-stopi polnoštevno pod svojim dirigentom Fran-cetom Maroltom. Gostovanje APZ bo dalo ta dan največjastese razpoloženje našemu mestu. Pri-dite vsi tudi iz okolice!

Nujno opozorilo vinogradnikom

Banovinski vinarski in sadjarski zavod v Mari-boru opozarja vse vinogradnike, da izvršijo nujno prvo škropljenje proti peronospori 16. in 17. maja v onih krajih, ki so imeli obilo padavin 4. in 5. maja. Ti kraji so v okolici Kostanjevice, Svete Barbare in Podlehnik v Halozah, Ivanjkovi, Zg. Sv. Kungota pri Mariboru in Bizelski. Vsi vinogradniki pa, ki so imeli mnogo padavin 8. in 9. maja, naj brezpozojno izvršijo prvo škroplje-nje 19. maja ali najkasneje 20. maja.

Ker je razvoj rirte letos zelo napredoval, to-plota pa je zelo povoljna za razvoj peronospor-e in ker imamo v maju deževno dobo, moramo sklepati, da bo nastop peronospore letos veliko bolj zgoden in močnejši kakor je bil lansko leto.

Tabor Kmečke zveze v Kranju

Na vnebohod, 18. t. m. bo v Senčurju tabor Okrajne kmečke zveze Kranj. Ob tej priliki bo tudi blagoslovitev prapora Mladinske kmečke zveze v Senčurju.

Prireditve bo samo popoldne, in sicer s tem sporedom:

Ob 2 sprejem gostov pred ljudskim domom, nato epredv v cerkev, kjer bodo najprvo litanije in cerkveni nagovor, nato pa pred cerkvijo blago-slovitev prapora. Po cerkvenem opravilu bo zbo-rovanje, na katerem bodo govorili načelnik Kme-čke zveze g. Brodar, vodja MKZ g. Puš in drugi govorniki. Zborovanje se udeležijo tudi ban dr. Na-tlačan. Po zborovanju bo domača kmečka zabava.

Vabimo vse člane krajevskih kmečkih zvez iz kranjskega in bližnjih okrajev, da se tabora ude-ležijo v polnem številu. Čim več naj jih pride v narodnih nošah, fante in može pa prosimo, da si zavežejo zelena kravato, znak naše organizacije.

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20. Torek, 16.: zaprto. Sreda, 17.: Othello. Red Sreda. Četrtek, 18.: Zivi mrtvec. Red Četrtek. Petek, 19.: zaprto. Sobota, 20.: Velika skušnjava. Premiera. Premierski abonma.

Opera: Zaradi gostovanja v Splitu in Sibe-niku ostane Opera do 20. t. m. zaprta.

Mariborsko gledališče

Torek, 16. maja, ob 20: »Hollywood«, Red B — Sreda, 17. maja, ob 20: Simfonični koncert Glasbene Matice, Reda B in C. — Četrtek, 18. ma-ja, ob 20: »Djak prosjak«. Zadnjič. Znižane cene. Simfonični koncert Glasbene Matice, ki se vrši v sredo, 17. t. m. v Unionski dvorani, velja tudi za gledališke abonente reda B in C.

Kako bodo Kanadčani sprejeli svojega vladarja

Vsak Kanadčan smatra kralja in kraljico za svoja osebna gosta

Zadnja poročila pravijo, da je kraljevska ladja Empress Of Australia plula včeraj okoli 14 ob sijačem sončnem vremenu že v bližini otokov St. Pierre in Miguelon. Nebo je bilo čisto jasno in zrak čist. Kr. ladjo so zagledali z otokov mnogo prej kakor pa so sicer pričakovali. Okoli 15 je odletelo s križarke Southampton letalo, da bi pregledalo zaliv S. Lorence, če niso morda v njem kje nedene gore. Jasno vreme omogoča, da kr. ladja plove s hitrostjo 19 vozlov na uro.

Predsednik vlade Mackenzie King je izjavil v poslanski zbornici, da se bosta kralj Jurij VI. in kraljica Elizabeta izkrcala v sredo 17. t. m. ob 10.30 po krajnem času. Spored kr. bivanja v Kanadi ni bil v ničemer spremenjen, razen v to, da bosta kralj in kraljica bivala v Kanadi 3 dni namesto 4, kakor je bilo prvotno rečeno.

Indijanci so užaljeni, ker jih pri svečanostih preveč zapostavljajo

Kanada do zdaj še ni nikdar imela v gosteh svojega resničnega vladarja. Vsak Kanadčan smatra angleškega kralja in kraljico za svoja osebna gosta. Le tako si moremo razložiti tako rekoč udeležbo vsega prebivalstva pri določanju sporeda teh svečanosti. Vsak Kanadčan želi, da bi bil sprejem čim veličastnejši in razkošnejši. Posebni vladni odbor, ki mu je bila zaupana naloga, da sestavi spored svečanosti, ko prideta v Kanado angleški kralj in kraljica, in te svečanosti tudi izvede, je dobil približno pet milijonov najrazličnejših predlogov in nasvetov z vseh strani Kanade. Vsak bi rad po svojih močeh pripomogel k čim večjemu uspehu teh prireditvev. Razumljivo je, da odbor ni mogel sprejeti vseh želja posameznikov in skupin in si je zato seveda tudi nakopal precej jeze na glavo. Tako so na primer potomci slavnega kanadskega indijskega plemena Iroquois zelo užaljeni, ker jim je odbor dovolil samo sto mest pri paradi v Montrealu in jim ni dovolil, da bi priredili svoj lastni pohod v vsem indijanskem razkošju.

Preglavice z obleko

Precej preglavice so povzročile tudi obleke odličnih osebnosti, ki se bodo udeležile sprejema angleške kraljevske dvojice. To koščljivo vprašanje so rešili na ta način, da so za svečanost v Vzhodni Kanadi obleke teh odličnikov strogo predpisane, v Zahodni Kanadi pa bo vsak teh odličnikov lahko oblekel to, kar ima najboljšega. Izjema bo samo v Ottawa za člane tajnega sveta, ki jim ni treba nabavljati posebne dvorne uniforme, ki bi v našem denarju stala približno 35 tisoč dolarjev. In te obleke potem najbrž ti odličniki ne bi nikdar več v svojem življenju oblekli. Dali so si narediti tradicionalne kratke svile hlače, ki stanejo približno 6000 din. Misel na cilindre so opustili, ker so se na žalost morali prepričati, da ima vsako večje mesto komaj še samo dva, tri cilindre, po manjših mestih pa cilindra sploh ni mogoče več dobiti. Odbor za prireditve teh slovesnosti je torej rajši zavrnil cilinder kot tudi njegovega zvestega spremljevalca — žaket, česar so se številni gospodje svetniki najbrž tudi zelo razveselili.

Niž manjših skrbi kot obleka pa ne dela najrazličnejšim odborom tudi silna

radodarnost Kanadčanov

ki bi kralja in kraljico tako rekoč najrajši zasuli z najraznovrstnejšimi darili. Vsak bi jima rad kaj poklonil, pa naj bi bilo to radijski aparat ali razkošna limuzina, čeprav je bilo izrečno poudarjeno, da daril v ta namen odbori ne bodo sprejemali. Kraljev obisk bo stal Kanado lepe milijone. Točnih števil do zdaj še ni mogoče navesti, lahko pa si mislimo, da bodo spoštovanja vredne, kajti za kraljevski obisk bodo na pr. lepo

okrasili „samo“ 52 mest in mestec

Samo v Montrealu so žrtvovali za okrasitev mesta približno 7 milij. din. Kanadčani kot dobri trgovci predvsem pričakujejo, da bo denar, ki so ga žrtvovali za čim svečanejši sprejem in pogostitev angleškega kralja in kraljice, prav gotovo prišel v drugi obliki nazaj v njihove žepce. Zdj. ko sta kralj in kraljica že bližata Kanadi, gotovo nihče več ne dvomi, da ta obisk ne bi privabil v to deželo ogromnega števila tujcev, kakor so jih na primer privabile lani v London velike svečanosti, ko so tam kronali sedanjega angleškega kralja.

Novo italijansko letališče

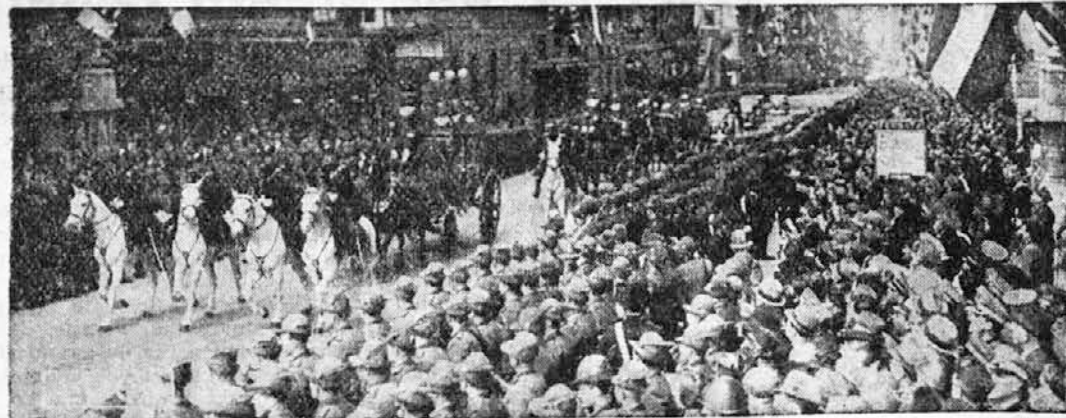
Ko si je Mussolini ogledal nove Fiatove tovarne, je odprl novo vojaško letališče 15 km od Torina. Na letališču je stalo v vrstah 350 letal, med njimi mnogo najmodernejšega tipa. Ko si je Mussolini ogledal veličastna letala, se je pustil v pogovor s portugalskimi častniki, ki skupaj s francoskimi, nemškimi in španskimi častniki poučujejo na tem letališču. Nato je Mussolini dal znak za vzlet. Vzlet je potekel v popolnem redu. 70 lovskih letal je vzporedno celo vrsto vrstolomnih akrobacij, nato se je pa začelo blesteče manevriranje bombnikov. Na koncu je Mussolini pohvalil v razgovoru s podtajnikom letalskega ministrstva red, disciplino in tehniško popolnost, ki jo je imel priložnost opaziti pri vajah.

„Arabska skupnost“

Včeraj je minulo 40 dni od smrti kralja Ghazija I. ter je prenehala globoka žalost, ki je bila objavljena za vso državo. Opoldne je bilo pred mestno občino v Bagdadu veliko zborovanje pod geslom »Arabska skupnost«. Zborovanja so se udeležili regent Iraka emir Ambulah, člani iraške vlade, diplomatski zbor, delegacije iz Sirije, Libanona, Palestine, Transjordanije in Egipta, ter delegacije iz vseh iraških pokrajin.

Tekma balonov v Švici

Baloni, ki so se včeraj udeležili mednarodnega tekmovanja, zaradi močnega dežja niso prispeli daleč od Züricha. Ze snoči se je zvedelo, da so se trije francoski, 2 švicarska ter po en nizozemski, belgijski in poljski balon spustili v kantonih St. Gallen, Appenzell in Curih. Samo o dveh balonih še ni vesti.

Knez Pavle in kneginja Olga se peljeta v svečanem sprevodu z rimske postaje po Via nazionale v dvorec italijanskega kralja.

Odločen nastop švicarske mladine proti javnemu pohujšanju

Proč z nesramnimi ženskami! Nočemo gledati njihove „umetnosti“

Švicarska mladina nam nudi odličan zgled, kako je treba nastopati proti javnemu pohujšanju, čeprav se skriva pod še tako odlično krinko sodobne umetnosti. Ta mladina se zaveda, da niso potrebne samo politične manifestacije in celo demonstracije, pač pa nič manj odločen nastop proti »kulturnim« prireditvam, ki žalijo čut človekove eramežljivosti, prireditvam, ki so zaradi svoje javnosti samo v pohujšanje doraščajoči mladini. Po vsem katoliškem svetu so zadnje demonstracije švicarske mladine v Zürichu žele veliko odobravanje prav zaradi tega, ker je ta mladina neizprosno nastopila proti javnemu pohujšanju, čeprav v taku slovitom gledališču, kakor ga imajo v Zürichu, v gledališču »Corso«.

Povod za te demonstracije so dale slike golih žensk, nalepljene na pročelju omenjenega gledališča. Gledališče je namreč povabilo neko tujo igralsko skupino, ki naj bi nastopila ob priliki švicarske narodne razstave. Ta igralska skupina je prišla v Zürich in je v reklamo za svoj nastop dala slikati prizore s svoje predstave, v katerih ženske nastopajo ekoraj gole, in je te slike pred predstavo dala nalepiti občinstvu na ogled pred gledališčem, da bi privabile čim več gostov. Pozabila je, da je v Švici treba nastopati bolj dostojno kot drugod, kjer čut eramežljivosti nič kaj dosti več ne protestira. Zaradi boljše uspeha pri nastopu pa se je prej poslužila tudi nekatoliškega časopisa in v njem prav tako objavila svoje nesramne slike, ki kažejo gole ženske. In tej tuji igralski skupini se je tudi posrečilo nastopiti. Obisk občinstva celo ni bil ravno najslabši, kajti še vedno je povzročil dovolj takšnih ljudi, ki jih tudi najostudnejše slike pri predstavi ne motijo, večina občinstva pa se je hotela na lastne oči prepričati, če bo umetnost, ki bo razkazovala ta tuja igralska družina, res tako »velika«. Toda že pri prvih prizorih je mladina iz Züricha najodločnejše nastopila proti takšni »umetnosti« in pokazala tudi javno, da takšne nastope odločno obsoja in jih bo vselej brezpogojno skušala preprečiti, ker švicarskemu ljudstvu ne morejo prinesiti nobene »višje kulture«, pač pa bi ga utegnile pogrezniti v brezno nemoralnosti, če bi se kaj večkrat

ponavljale. Že med prvo predstavo — predstave same ni mogla preprečiti — je žiriška mladina, večina od 20 do 25 let, priredila ogorčene demonstracije, pri katerih je vzklikala: »Proč z nesramnimi ženskami! Nočemo gledati njihove umetnosti!«

Med tistimi, ki so v gledališču gledali to tujo »umetnost«, pa je bilo tudi dosti takšnih, ki so se zgražali le nad mladino, da si upa proti takšnim odličnim predstavam »slavnih umetnikov« eploh nastopiti. In tako je bilo vse občinstvo brž razdeljeno v dva tabora, v tabor poštene švicarske mladine ki je odločno nastopila proti nesramnim predstavam tujcev, in v tabor tistih, ki so se nad prizori v gledališču naslajali. S temi slednjimi je seveda »sočustvovalo« tudi precej meščanov, ki so v trenutku, ko so se začele demonstracije, slučajno prišli tod mimo, in ki so mladino, čeprav odraslo, vedno smatrali za navadne razgrajče, ki delajo samo nemire in na katere je treba naštevati policijo. In policija je morala tako res nastopiti, ker so nemiri zavzemali čedalje večji razmah. Stražniki so skušali seveda najprej pomiriti mladino. Toda ta se ni dala kar tako ragnati, ker je bila prepričana, da se bori za pravično in pošteno stvar. Nazadnje policiji ni preostajalo drugega, kakor da je poklicala pomoč. Pripeljalo se je še dva velika avtomobila stražnikov, ki se jim je le s težavo posrečilo narediti red in razgnati demonstrante. Sedem mladeničev so stražniki odpeljali s seboj na policijo in jih zaprli. Seveda so jih tudi takoj zasliali, kakor se spodobi. Pri zasliševanju pa ti mladeniči niso prav ničesar tajili in tudi ne valili krivdo na druge, pač pa ponovno odločno izjavljali, da obsojajo takšne nastope nesramnih žensk in da se bodo proti njim tudi v bodoče vedno borili. Policija je spoznala, da ne bi otirala prav, če bi te poštene mladeniče za njihovo korajžjo še povzru kaznovala, in jih je izpustila. Zastržila pa je le še bolj gledališče, da se je predstava mogla v miru končati in da so se naselili tisti, ki obožujejo »golo« umetnost, posebno tisto, ki uživa toliko pozornosti ravno zato, ker pride — čez mejo.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 16. maja: 11 Solska ura: Slike s potovanja po Slavoniji in Vojvodini. Razgovor in glasbeni vložki. Izvajajo brezposelni učiteljski abiturienti — 13 Preženimo skrbi! (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Celo solo, izvajal g. prof. C. Seldbauer, pri klavirju prof. M. Lipovšek — 15.40 Božje doživetje g. prof. Fr. Tovec — 16.40 Napovedi, poročila — 17.30 Noc. ura: Pomorsko zavarovanje v sred. veku v naših krajih (A. Dubinovič, univ. prof., Zagreb) — 19.50 Deset minut zabave — 20 Pevski koncert: Anita Mezetova, članica belgr. opere prof. M. Lipovšek in Radijski orkester — 20.45 Med Jadra skrim, Baltiskim in Črnim morjem (koncert Radijskega ork.) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Originalni švicarski napoli (Malenkov trio).

Drugi programi

Torek, 16. maja: Belgrad-Zagreb: 20 Nar. pesmi. 20.30 Hrvatski zbor »Tomislav« — Praga: 19.35 Igra o Smetani — Bratislava: 20.25 Zabavni koncert, 21.15 Ravnevele skladbe — Sofija: 19.30 Orkestralni koncert, 20.45 Kvartet, 20.55 Ruske romane — Varšava: 19.30 Zabavna glasba, 21.00 Goldmarkova opera »Cvrček za pečjo« — Budimpešta: 20.20 Orkestralni koncert, 22.00 Plesna gl. 23 Ciganski orkester — Trst-Milan: 17.15 Plesna gl. 23 Ciganski orkester — Florencia: 21.05 Operna gl. 23 Ciganski orkester — Dunaj: 19.20 Verdijeva opera »Falstaff« — Königsberg: 20.15 Plesna glasba — Hamburg-Frankfurt: 20.30 Operna glasba — Lipsko: 20.15 Vojaška godba — Strasbourg: 20.15 Opera.

Sprejem Nj. Vis. kneza namestnika Pavla in kneginje Olge v Vatikanu.

10

Zdaj je major presenečeno pogledal: »Phipps, kaj pa vam je? Koga pa kličete?»

Phipps se je zasmejal:

»On, nič, nič. Kar tako! Malo sem se poigral, kakor da bi imel pred sabo fletnega psička.«

»Kakšnega psa?« je vprašal major.

»I psal« je odgovoril Phipps.

Major je zamahnil z roko, Phipps pa se ni dal ugnati, marveč je šli dalje vanj.

»Kaj se vam zdi, ali bi ne bilo lepo, imeti takole majhnega psa, da bi gospodaril po sobi, vas vlekel za noge in vam ekakal na kolena. Meni se zdi, da bi bilo kar fletno.«

Major se je na te besede nasmehnil in ni dejal nič. Ni hotel, da bi ga Phipps s svojimi čenčami zavedel. Začel je pregledovati zemljevid bojišča.

Phipps je še nekajkrat skušal napeti razgovor, potem pa je uvidel, da ne pojde. Pomiril se je in se tudi sam prijel svojega posla. In v pisarno se je naselil mir.

Stotnik Courtney je letel na čelu svojega oddelka v svojem preskušenem stroju. Za njim so v klinu leteli tovariši. Vseh letal je bilo sedem. V nekaj minutah so se bili vzpeli na višino tisoč metrov. Motorji so jim veselo in pravično peli, kakor da se radujejo lepega jutra.

Tam na vzhodu je zasijalo zdaj sonce.

Oblaki so bili pod njim, zdelo se je, da padajo vedno globlje, kolikor se je sonce dvigalo. Letala so se kopala v morju sinjine in svetlobe.

Ljudje v letalih so bili zidane volje in naravnost prešerni. Zdelo se jim je, da jih to lepo jutro ne more zadeti nič hudega. Obrazi vseh so žareli v vselem smehu. Če bi bilo od gremja motorjev kaj elišati, bi si bili klicali šale iz letala v letalo.

Courtney se je nagnil malo iz svojega letala in pomahnil Scottu, ki je letel blizu njega, samo malo višje in za njim. Scott mu je veselo vrnil pozdrav.

Letala so se ubogljivo dvigala višje in višje. Oblaki pod njimi so se začeli trgati. To ni bilo prav zelo ugodno za letalce, zakaj prav ta trenutek so drveli čez bojno črto. Bili so že dva tisoč metrov visoko in so v daljavi že videli cilj.

Cilj je bil most za sovražnikovo črto, katerega je bilo treba razrušiti za vsako ceno. Hkratu pa je bilo treba izpolniti še drugo nalogo: varovati težke bombnike, ki so leteli v drugo smer.

Courtney je še vedno letel na čelu in pazno bdel nad gibanjem tam doli. Brž je videl, da ni vse tako lepo, kakor bi se bilo rado zdelo letalcem prve trenutke. Iskalci na sovražnem bojišču spodaj so budno čakali in brž ujeti šum letal nad sabo. Telefonska sporočila so začela leteti na nasprotnikovo letalsko oporišče, ki je ležalo skrito za velikim gozdom na obzorju.

Se preden so bili Angleži na sovražni strani, je bilo nemško letališče v vzburji. Piloti so drveli na letala in v trenutku je tudi tam vse grmel od hruma motorjev.

Nemci so pripravljali obrambo in protinapad.

Se preden so bili Nemci v zraku, je začela s delom njihova letalska obramba s tal. Začela se je strašna bitka med njo in med angleškimi letali, ki so hkratu z veo naglico drvela nad cilj.

Majorja Branda je skrbelo. Toda njegove skrbi ni smel nihče videti. S hitrimi koraki je odšel v pisarno, ko je sonce bilo že toliko močno, da mu je razsvetlilo obraz tako, da ni bilo na njem moči skrivati več nobene skrivnosti.

V pisarni je že sedel njegov pribočnik Phipps. Ta dobrodušni postarnejši pilot je bil danes nekam dobre volje. Ravno je napol glasno bral pismo, ki ga je dobil od doma.

Major Brand je sedel za svojo mizo, si prižgal cigareto in se začel pripravljati, da bo prijel za kako delo. Toda proti svoji volji je moral poslušati, kaj mmra sam pri ebi Phipps. Phipps je bral navidez sam zase in kakor globoko zatopljen v pismo, toda v resnici je nalašč bral tako glasno, samo da bi ga poslušal tudi major. Hotel je majorju odgnati misli, ki so se ga polasčale v ekrih za neskušene mlade letalce, ki so se bili pred nekaj trenutki vzdignili na prvi nevarni let.

Phippe je bral:

»...mama in jaz sva uredila po vrtu,